संकल्पेति सगुणब्रह्मवेदनात्सत्यसंकल्पंपुरुषंअसंकल्पश्चिदात्माऽधितिष्ठतिभृत्यमिवराजा ननुअतएवचानन्याधिपतिरितिविदुषःसत्यसंकल्पत्वादेवअनन्याधिपतित्वंकथंसूत्रितं ईश्वरांतराभिप्रायेणेतिगृहाण
तथाचश्रुतिः तस्यहनदेवाश्चनाभूत्याईशतआत्माह्येषांसभवतीति देवाश्चनदेवाअपिहप्रसिद्धंतस्यब्रह्मविदःअभूत्यैअनैश्वर्यायनईशतेनसमर्थाभवंति तत्रहेतुः आत्माहीति इतिश्रुत्यर्थः किंचअन्यदपिमेमत्तः
शृणु तदेवाह ब्राह्मणस्यनिर्गुणब्रह्मविदःसंकल्पविशेषेणअसंकल्पोधितिष्ठति सगुणोपासकापेक्षयानिर्गुणविदिसत्यसंकल्पत्वादिकमतिशयेनाविर्भवतीत्यर्थः ॥ १७ ॥ एतद्योगशास्त्रंअध्यापयेत्शिष्यान्याह
येत् यतःयशस्यंयशसेब्रह्मणेतत्प्राप्तैहितं इतोन्यत्शास्त्रंवाचोविकाराएवएतच्चकवयोवदंति योगेयोगिनितदधीनंसर्वमित्यर्थः येतत्तंयोगंविदुः शेषंस्पष्टं ॥१८॥ कर्मणासत्यंब्रह्मनजयेत्नप्राप्नुयात् यत्जुहुया
त्यत्यजेद्वाएतेनहोमयागात्मकेनकर्मणाबालःअविद्वान्अमृत्युंमोक्षंनजयतिनप्राप्नोति रतिंआनंदं लभतिलभते ॥ १९ ॥ तूष्णीमित्यर्धोव्याख्यातः स्तुत्याप्रीतिंनिंदयारोषंचवर्जयेत् ॥ २० ॥ अत्रेति हेक्षत्रि
यवेदेषुपूर्वोक्तदृष्टिभेदेषुआनुपूर्व्येणआरोपव्यामिश्रापवादक्रमेणतिष्ठन्अत्रैवब्रह्मपश्यतिआविशतितादात्म्यंचमहाकाशघटाकाशन्यायेनउपाधिविलयात्प्राप्नोतितस्माद्दृष्टार्थाऽनंतफलाचब्रह्मविद्याऽदृष्टार्थात्

संकल्पसिद्धंपुरुषमसंकल्पोधितिष्ठति ॥ ब्राह्मणस्यविशेषेणकिंचान्यदपिमेशृणु ॥ १७ ॥ अध्यापयेन्महदेतद्यशस्यंवाचोविकाराःकवयोवदंति ॥ अस्मिन्योगे
सर्वमिदंप्रतिष्ठितंयेतद्विदुरमृतास्तेभवंति ॥ १८ ॥ नकर्मणासुकृतेनैवराजन्सत्यंजयेज्जुहुयाद्वायजेद्वा ॥ नैतेनबालोऽमृत्युमभ्येतिराजन्रतिंचासौनलभत्यंत
काले ॥ १९ ॥ तूष्णीमेकउपासीतचेष्टेतमनसापिन ॥ तथासंस्तुतिनिंदाभ्यांप्रीतिरोषौविवर्जयेत् ॥ २० ॥ अत्रैवतिष्ठन्क्षत्रियब्रह्माविशतिपश्यति ॥ वेदेषुचा
नुपूर्व्येणएतद्विद्वन्ब्रवीमिते ॥ २१ ॥ इतिश्रीमहाभारतेउद्योगपर्वणिसनत्सुजातपर्वणिसनत्सुजातवाक्येपंचचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
सनत्सुजातउवाच यत्तच्छुक्रंमहज्ज्योतिर्दीप्यमानंमहद्यशः ॥ तद्वैदेवाउपासतेतस्मात्सूर्योविराजते ॥ योगिनस्तंप्रपश्यंतिभगवंतंसनातनं ॥ १ ॥

विनाशिफलात्कर्मणःश्रेयसीतिज्ञात्वाज्ञानार्थमेवयतेतेतितेतुभ्यंब्रवीमि ॥ २१ ॥ इतिउद्योगप० नैलकंठीयेभारतभा० पंचचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ ॥ ७ ॥ पूर्वाध्यायांतेमनसापिनचेष्टेतेत्युक्तंत
त्रमनसश्चेष्टाराहित्येसतिमहताब्रह्मचर्यादियत्नेनशून्यशेषतैवसाधिताभवतीत्याशंक्यशून्यवदेवनिर्धर्मकंशून्यभावस्यापिप्रकाशकंसद्रूपंब्रह्मप्रत्यगभिन्नत्वेनज्ञेयमस्तीत्यस्मिन्नर्थेमंत्रानुदाहरति योगिप्रत्यक्षंच
पुनःपुनःप्रमाणत्वेनोपन्यस्यति यत्तच्छुक्रमित्यादिनाऽध्यायेन यत्तच्छुक्रंबीजमिवबीजंविश्वोत्पत्त्यादिमूलकारणंसर्वचेष्टाप्रवर्तकंआनंदरूपं महत्वृत्तिरूपोपाधिशून्यं ज्योतिर्ज्ञप्तिमात्रं दीप्यमानंसूर्यादिरूपे
ण महद्यशोनामकं तदेवदेवाइंद्रियाणिउपासतेअनुसरंति तस्मादेवमूलकारणात्सूर्योजगत्सवधर्मामायोपाधिरीश्वरोविराजते तथाचश्रुतयः आनंदाद्ध्येवखल्विमानिभूतानिजायंते आनंदेनजातानिजीवंति
आनंदंप्रयंत्यभिसंविशंतीति कोह्येवान्यात्कःप्राण्यात् यदेषआकाशआनंदोनस्यात् येनसूर्यस्तपतितेजसेद्धः नतस्येशेकश्चनतस्यनाममहद्यशः नप्राणेननापानेनमर्त्योजीवतिकश्चन इतरेणतुजीवंतियस्मिन्ने
तावुपाश्रितौ प्राणस्यप्राणमुतचक्षुषश्चक्षुरित्यादयः तंपरमात्मानंयोगिनःचित्तवृत्तिनिरोधेनभगवंतंसर्वैश्वर्यवंतंसंप्रज्ञाते असंप्रज्ञातेतुसनातनंअखंडैकरसंपश्यंतीतिसर्वत्रज्ञेयं योगेनैवतंपरमात्मानंपश्येन्ना
न्यथा यथाहदक्षः स्वसंवेद्यंहितद्ब्रह्मकुमारीस्त्रीसुखंयथा अयोगीनैवजानातिजात्यंधोहियथाघटमिति ॥ १ ॥

Digitized by Google